

اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲

از زبان محیط زیست همدان

نقش گردشگری شهری در توسعه شهر گنبد کاووس

عزت الله مافی^۱ *

بهنام عطا^۲

۱- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد

*نویسنده مسؤول

Email: ezzatolah_mafi@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد

Email: b.behnamata@gmail.com

چکیده

امروزه صنعت گردشگری یکی از منابع مهم کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه می باشد، به ویژه گردشگری شهری که درآمد سرشاری را نصیب شهرهای بزرگ و تاریخی کرده است از قبیل آتن، رم و اصفهان. هدف اصلی ما در این پژوهش بررسی وضعیت گردشگری در توسعه شهر گنبد کاووس که به عنوان یک شهر تاریخی شناخته می شود، است. در این پژوهش از روش توصیفی، نوع پیمایشی استفاده شد. به این منظور با استفاده از فرمول کوکران ۱۵۰ نفر از مردم شهر گنبد کاووس با استفاده از نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و به پرسشنامه اثرات گردشگری که برای جمع آوری اطلاعات در نظر گرفته شده بود، پاسخ گفتند. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و آزمون های آماری کای اسکور، اسپیرمن و پیرسون استفاده شده است. با توجه به بررسی های انجام گرفته به این نتایج رسیدیم که شهر مورد مطالعه با توجه به پتانسیل های بالای گردشگری دارای توسعه بسیار کمی است، که با توجه به نتایج آزمون های آماری دلایلی از قبیل عدم آموزش های لازم مردم محلی، عدم وجود زیرساخت های لازم و عدم وجود سرمایه گذاری در بخش گردشگری و... که اکثر افراد پاسخ دهنده این دلایل را از عوامل عمده عدم توسعه شهر گنبد کاووس از لحاظ گردشگری ذکر کرده اند در پایان به ارائه راهکارهایی جهت توسعه گردشگری در شهر گنبد کاووس پرداختیم که با توجه به پتانسیل های بالای شهر از قبیل بزرگترین بنای آجری جهان، مجموعه سوارکاری گنبد کاووس و... لزوم توجه بیشتر به این شهر و انجام این تحقیق را ضروری می سازد.

اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲

واژه های کلیدی: آزمون های آماری، توسعه شهر، گردشگری، گردشگری شهری، گنبد کاووس.

۱- مقدمه

جابه جایی های انسان ها در طول تاریخ زندگی بشر همواره انجام گرفته است. اگر چه کنجکاوی های انسان به منظور کشف رازهای جهان هستی انگیزه اصلی این جابه جایی ها بوده است. عوامل دیگری از جمله گرایش های زیبایی شناختی، اقتصادی، معرفت شناختی، و اکتساب آگاهی هایی درباره اقوام و قبایل دیگر نیز از جمله انگیزه های سفر و جابه جایی ها قلمداد می شوند. انسان ها در دوران های مختلف زندگی خود برای دیدن جذابیت های طبیعی، کشف فرصت های اقتصادی، بهره برداری از امکانات زیستی مناسب تر، آگاهی از تنوع های قومی و فرهنگی، بار سفر بسته اند و مشکلات راه را نیز تحمل کرده اند بنابراین توریسم قدمتی به بلندی تاریخ دارد (زاهدی، ۱۳۹۰: ۳).

در حال حاضر برای آن دسته از کشورهای در حال توسعه از جمله ایران که جاذبه های مربوط به گردشگری شهرها زیاد می باشد، برنامه ریزی و مدیریت گردشگری شهری ضرورتی اجتناب ناپذیر می نماید. از آنجایی که گردشگری شهری تا حد نیازمند تضمین اثرات مثبت و کاهش عوارض منفی است، از این رو برنامه ریزی هایی جامع و راهبردهای موثر مدیریتی ضروری می نماید. (تقوایی م و اکبری م: ۱۳۸۸).

هدف از بیان مساله در این تحقیق این است که با توجه به وجود تاریخ غنی کشورمان و وجود جاذبه های طبیعی در شهرهای مختلف کشور، به انجام برنامه ریزی صحیحی در این امر پرداخت. وجود جاذبه های طبیعی، تاریخی، ورزشی، فرهنگی و... در شهر باعث جذب توریسم به شهر و ایجاد اشتغال در شهر، افزایش زیر ساخت ها، توسعه فیزیکی و فضائی شهر می شود، که در صورت عدم برنامه ریزی صحیحی به افزایش مشکلات و آلودگی های زیست محیطی، فرهنگی و... می انجامد. قطعاً یکی از اثرات توریسم بر شهر توسعه فضائی-کالبدی شهر خواهد بود که با افزایش مشاغل خدماتی و مکان های تفریحی-توریستی، اقامتگاهی، و... به وجود خواهد آمد، شاید نتوان به توریسم به عنوان تنها منبع درآمد شهرها نگاه کرد، ولی می توان از آن به عنوان یک درآمد اضافی برای حجم اضافی جمعیت شهری نگاه کرد، وجود پتانسیل های بالای طبیعی، ورزشی، تاریخی، فرهنگی، در شهرستان گنبد کاووس لزوم انجام مطالعه این تحقیق را ضروری می سازد، قطعاً شاید یکی از ضعف های موجود در زمینه توریسم رفتار با توریسم و عدم آموزش های لازم در این زمینه باشد، شاید تحقیقات صورت گرفته در این زمینه در کشورمان بیشتر به منظور نقش توریسم در زمینه های مختلف باشد ولی کمتر به آموزش های لازم در زمینه های توریسم و اثرات منفی توریسم توجه داشته باشند، در تحقیق مذکور سعی می کنیم علاوه بر تاثیر توریسم بر توسعه فضائی-کالبدی، گردشگری و... شهر به گوشه از مسائل و مشکلات توریسم و همچنین میزان آگاهی و فرهنگ مردم در این زمینه بپردازیم.